

maatschappijwetenschappen (pilot)

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*

Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Als in een vraag staat dat de kandidaat een hoofd- of kernconcept moet gebruiken, dan dient de kandidaat in het antwoord die elementen uit de omschrijving van het hoofd- of kernconcept te gebruiken die nodig zijn om de vraag juist te kunnen beantwoorden.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 Goud

1 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- een uitleg dat goud economische bindingen tussen mensen kan versterken, met een toepassing van economische bindingen en daarvan een voorbeeld uit de eerste alinea van de inleiding 1
- een uitleg dat goud affectieve bindingen tussen mensen kan versterken, met een toepassing van affectieve bindingen en daarvan een voorbeeld uit de eerste alinea van de inleiding 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Goud werd gebruikt in munten / als ruilmiddel voor verhandelen van goederen. Zo kan goud de onderlinge economische bindingen/afhankelijkheden tussen mensen versterken 1
- Goud wordt gebruikt in bijvoorbeeld trouwringen die pasgehuwden elkaar omdoen, als uitdrukking van positieve gevoelens voor elkaar. Zo kan goud de onderlinge affectieve bindingen/afhankelijkheden tussen mensen versterken 1

Vraag	Antwoord	Scores
2	maximumscore 2	
	een juist antwoord bevat:	
	a	
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg dat het kernconcept sociale institutie te herkennen is in het gebruik van goud als ruilmiddel, met een toepassing van het kernconcept sociale institutie 	1
	b	
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg dat in het gebruik van goud als ruilmiddel het kenmerk van instituties ‘enerzijds vrij stabiel, maar anderzijds ook relatief veranderlijk’ herkenbaar is, met informatie over dit kenmerk uit de inleiding 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	a	
	<ul style="list-style-type: none"> • In het gebruik van goud als ruilmiddel is een sociale institutie te herkennen, omdat het accepteren van goud als ruilmiddel een min of meer geformaliseerde regel is die al sinds de oudheid onderlinge relaties in de handel reguleert 	1
	b	
	<ul style="list-style-type: none"> • Al in het oude Egypte werd goud gebruikt als ruilmiddel, tot aan de huidige tijd waarin banken goud aanhouden als noodvoorraad, en daarmee is het gebruik van goud enerzijds vrij stabiel. Inmiddels zijn munten niet meer direct gekoppeld aan goud, daarmee is het gebruik van goud anderzijds ook relatief veranderlijk. Dus is het kenmerk ‘dat instituties enerzijds vrij stabiel, maar anderzijds ook relatief veranderlijk zijn’ te herkennen in het gebruik van goud als ruilmiddel 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

3 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

a

- een uitleg dat onttovering te herkennen is in de verandering van de betekenis van goud, met een toepassing van het begrip onttovering en informatie uit de tweede alinea van de inleiding waaruit onttovering blijkt

1

b

- een uitleg dat rationalisering te herkennen is in de verandering van de betekenis van goud, met een toepassing van het kernconcept rationalisering en informatie uit de tweede alinea van de inleiding waaruit rationalisering blijkt

1

voorbeeld van een juist antwoord:

a

- Onttovering is te herkennen in de veranderde betekenis van goud door de verminderde aandacht voor het bovennatuurlijke. In de middeleeuwen werden aan goud nog magische krachten toegekend door beoefenaars van de alchemie, inmiddels worden aan goud door de meeste mensen geen bovennatuurlijke krachten meer toegekend

1

b

- Rationalisering is te herkennen in de veranderde betekenis van goud door het systematiseren van de werkelijkheid, namelijk in het systematisch onderzoeken van de opbouw van de atomen van goud. Daaruit komt de huidige wetenschappelijke betekenis van goud voort, gebaseerd op inzichten uit de nucleaire fysica over de opbouw van de atomen van goud

1

Vraag	Antwoord	Scores
4	maximumscore 2	
	een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • het functionalisme-paradigma 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg dat het functionalisme-paradigma te herkennen is in de beschrijving van de samenleving in de Surinaamse goudvelden, met een kenmerk van het functionalisme-paradigma en daarvan een voorbeeld uit tekst 1 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • In de beschrijving van de ontwikkeling van een samenleving in de Surinaamse goudvelden is het functionalisme-paradigma te herkennen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • In tekst 1 wordt het ontstaan beschreven van een nieuwe maatschappelijke orde in de Surinaamse goudvelden, waarin conflicten beperkt blijven (r. 3-13). Nadruk op het (her)vinden van een maatschappelijke orde kenmerkt het functionalisme-paradigma. 	
	of	
	Nieuwe wetten en gedragscodes die door de jaren heen tot stand gekomen zijn, dragen bij aan de nieuwe maatschappelijke orde (r. 5-8). Deze wetten en gedragscodes functioneren als sociale stabilisatoren. Nadruk op de rol van sociale stabilisatoren kenmerkt het functionalisme-paradigma	1
5	maximumscore 1	
	een juist antwoord bevat:	
	een uitleg dat in de omstandigheden waaronder de goudzoekerswet tot stand komt binding te herkennen is, met toepassing van het hoofconcept binding en informatie uit tekst 1 over die omstandigheden	
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	Volgens econoom De Soto ontstaat de goudzoekerswet doordat mensen in de goudvelden beperkte hulpbronnen moeten delen (r. 28-31). Voor het regelen van het delen van hulpbronnen zijn zij afhankelijk van elkaar. In deze onderlinge afhankelijkheid tussen goudzoekers is binding te herkennen.	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

6 maximumscore 1

een juist antwoord bevat:

een uitleg dat het functioneren van de goudzoekerswet verklaard kan worden vanuit het rationele actor-paradigma, met een rationele afweging tussen kosten en baten / met streven naar nutmaximalisatie en daarvan een voorbeeld uit tekst 1

voorbeeld van een juist antwoord:

De goudzoekerswet is volgens De Soto efficiënt in het maximaliseren van economische voordelen en het minimaliseren van conflict (r. 32-35). Het functioneren van de wet kan gezien worden als het resultaat van een rationele afweging tussen de kosten die conflicten opleveren en de economische baten van delen, om economische voordelen te maximaliseren. Deze rationele afweging tussen kosten en baten is een kenmerk van het rationele actor-paradigma.

7 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- een toepassing van het begrip formalisering en daarvan een voorbeeld uit tekst 1 1
- een uitleg dat formalisering van de goudzoekerswet kan bijdragen aan verdere staatsvorming van Suriname, met een toepassing van het kernconcept staatsvorming 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Wanneer de goudzoekerswet geïncorporeerd wordt in de nationale wetgeving (r. 36-38) is er sprake van formalisering. Formalisering is namelijk het omzetten van informele rechten en plichten, zoals de goudzoekerswet, in formele wetten 1
- Het vastleggen van informele rechten en plichten in formele wetten draagt bij aan de uitbreiding van het complex van nationale wetten en regels / aan de institutionalisering van de politieke macht van de staat Suriname, en dus aan verdere staatsvorming van Suriname 1

Vraag	Antwoord	Scores
8	maximumscore 3	
	een juist antwoord bevat:	
	a	
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg dat het vragen van een hogere goudprijs door het land dat goud wint niet aannemelijk is, met een toepassing van een kenmerk van de afhankelijkheidstheorieën 	1
	b	
	<ul style="list-style-type: none"> • een maatregel om goudwinning ten goede te laten komen aan de economische ontwikkeling van het land dat goud wint, waarin een kenmerk van de evolutionaire theorieën te herkennen is 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg dat het nemen van de geformuleerde maatregel wel aannemelijk is, met een toepassing van een kenmerk van de evolutionaire theorieën 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	a	
	<ul style="list-style-type: none"> • Volgens de afhankelijkheidstheorieën zijn de machtsverhoudingen tussen de meer ontwikkelde en onderontwikkelde landen scheef. Daarom zal het land dat goud wint geen hogere goudprijs kunnen afdwingen van meer ontwikkelde landen. Geredeneerd vanuit deze theorieën zal het nemen van deze maatregel dus niet aannemelijk zijn 	1
	b	
	<ul style="list-style-type: none"> • Een maatregel kan zijn: het innoveren en moderniseren van goudwinningsmethoden om goudwinning efficiënter en sneller te laten verlopen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Volgens de evolutionaire theorieën ontwikkelen staten zich volgens een patroon van geleidelijkheid. Onderontwikkelde landen moeten zich nog moderniseren. Door het moderniseren van goudwinningsmethoden kan de goudwinning ten goede komen aan de economische ontwikkeling van het land dat goud wint. Geredeneerd vanuit deze theorieën zal het nemen van deze maatregel dus aannemelijk zijn 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

9 maximumscore 1

een juist antwoord bevat:

een uitleg dat de minister gebruikgemaakt kan hebben van 'primen', met een toepassing van het begrip 'primen' en daarvan een voorbeeld uit tekst 2

voorbeeld van een juist antwoord:

Door te spreken van een belangrijke dag en bedrijven op te roepen om zich aan te sluiten bij het convenant (r. 10-15) / Door het eerste convenant in de sector te initiëren (r. 28-29) presenteert de minister zich in de media, zoals in de krant Trouw, als een politicus die verantwoordelijkheid neemt voor de problemen in de goudsector. In het zichzelf presenteren van deze minister in de media als eigenaar van dit sociale en ecologische thema kan de mediastrategie 'primen' herkend worden.

10 maximumscore 3

een juist antwoord bevat:

- een toepassing van het kenmerk internationale samenwerking van de liberale theorieën op het convenant 1
- een uitleg dat de Nederlandse staat met het convenant samenwerking aangaat, met een toepassing van het kernconcept samenwerking en daarvan een voorbeeld uit tekst 2 1
- een uitleg dat ook andere actoren dan staten betrokken worden bij het convenant, met daarvan een voorbeeld uit tekst 2 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Volgens de liberale theorieën kan internationale samenwerking, zoals met een convenant, bijdragen aan vooruitgang, zoals een meer verantwoorde goudsector 1
- De Nederlandse staat wil met het convenant samenwerking aangaan. Nederland wil namelijk dat nationale en internationale partijen uit de goudsector hun handelen op elkaar afstemmen met als doel het respecteren van mensenrechten en milieu (r. 16-32) 1
- Volgens de liberale theorieën zijn niet alleen staten van belang, maar ook andere actoren, zoals internationale bedrijven. Voor het convenant wil de Nederlandse staat samenwerken met andere actoren via het Partnership for Responsible Minerals. Dit zijn bedrijven zoals Apple en Siemens (r. 41-46) 1

Vraag	Antwoord	Scores
11	<p>maximumscore 2</p> <p>een juist antwoord bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een uitleg dat het convenant past bij een sociaaldemocratische opvatting over globalisering, met deze opvatting 1 • een voorbeeld uit tekst 2 bij de gekozen sociaaldemocratische opvatting 1 <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dat ongelijkheid bestreden moet worden met internationale overeenkomsten is een sociaaldemocratische opvatting over globalisering. Het convenant is een voorbeeld van een internationale overeenkomst waarmee negatieve gevolgen van de internationale goudsector bestreden moeten worden 1 • Zo willen de ondertekenaars met het convenant bijvoorbeeld een einde maken aan sociale onrechtvaardigheid, zoals ongezonde arbeidsomstandigheden bij goudwinning (r. 20-24) 1 	
12	<p>maximumscore 2</p> <p>een juist antwoord bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een verschil in de manier van denken tussen voorstanders en tegenstanders van economische globalisering 1 • een uitleg dat voorstanders en tegenstanders van economische globalisering verschillend zullen denken over goudwinning, met een voorbeeld van een probleem bij goudwinning uit tekst 2 1 <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor- en tegenstanders van economische globalisering maken een verschillende afweging ten aanzien van duurzaamheid en de wenselijkheid en mogelijkheid van economische groei 1 • Een probleem van goudwinning is dat het schadelijk is voor het milieu (r. 20-22). Tegenstanders van economische globalisering zullen benadrukken dat globalisering leidt tot overproductie in goudwinningsgebieden. En dat overproductie weer leidt tot ongewenste schade aan het milieu. Terwijl voorstanders van economische globalisering zullen benadrukken dat globalisering leidt tot de economische groei in goudwinningsgebieden. En dat economische groei ertoe leidt dat milieuproblemen door technologie zullen worden opgelost 1 	

Opgave 2 Deeltijdkiem

13 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- een uitleg dat in de stippellijn in figuur 1 een ideologie te herkennen is, met een toepassing van het kernconcept ideologie en de stippellijn als voorbeeld daarvan 1
- een uitleg dat in de stippellijn in figuur 1 een progressieve ideologie te herkennen is, met een toepassing van de begrippen progressief en conservatief 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- De stippellijn kenschetst gelijke verhoudingen tussen het aantal uren dat werkende mannen betaald werk hebben en het aantal uren dat werkende vrouwen betaald werk hebben. Hierin kan de verbeelding van een idee over een meest wenselijke maatschappelijke verhouding herkend worden, namelijk een gelijk aantal uren betaald werk voor werkende mannen en werkende vrouwen. In de stippellijn kan dus een ideologie herkend worden 1
- Een politieke conservatieve ideologie is te herkennen in een traditionele arbeidsparticipatie van mannen en vrouwen volgens het kostwinnersgezin. Een politieke progressieve ideologie is te herkennen in een gelijke arbeidsparticipatie van mannen en vrouwen. Omdat de stippellijn een gelijke verhouding tussen werkende mannen en werkende vrouwen beschrijft, is in de stippellijn een progressieve ideologie te herkennen 1

14 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- een hypothese die de stippellijn in figuur 1 beschrijft 1
- een verwerping van de hypothese, met gegevens over de landen in figuur 1 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- In Europese landen werken werkende mannen evenveel uren in de week als werkende vrouwen 1
- De hypothese moet verworpen worden. Alle Europese landen in figuur 1 uit 2015 liggen onder de stippellijn, dus werken in al deze Europese landen werkende mannen meer uren in de week dan werkende vrouwen 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

15 maximumscore 3

een juist antwoord bevat:

- een vergelijking van de gegevens over Nederland en Frankrijk uit tabel 1, met een toepassing van de dimensie masculien/feminien 1
- een vergelijking van de gegevens over Nederland en Frankrijk uit figuur 1 1
- een conclusie dat het sekseverschil tussen Nederland en Frankrijk in figuur 1 **niet** overeenstemt met de scores in tabel 1, op basis van de vergelijking van de gegevens over Nederland en Frankrijk uit tabel 1 en de vergelijking van de gegevens over Nederland en Frankrijk uit figuur 1 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Nederland heeft in tabel 1 een lagere score dan Frankrijk. Volgens de gegevens in tabel 1 is Nederland dus een meer feminiene samenleving dan Frankrijk, dat wil zeggen dat in Nederland de sekserollen meer overlappen 1
- Volgens figuur 1 is het verschil tussen het aantal uur dat werkende mannen en werkende vrouwen per week werken in Nederland groter dan in Frankrijk 1
- Dat wil zeggen dat wat aantal uren werken betreft sekserollen in Nederland juist minder overlappen dan in Frankrijk. Het sekseverschil tussen Nederland en Frankrijk in figuur 1 komt dus niet overeen met de scores masculien en feminien van deze landen in tabel 1 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

16 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- een uitleg van een cultuurverschil in opvoeden tussen Nederland en Frankrijk, met een toepassing van het kernconcept cultuur en daarover informatie uit tekst 3 1
- een uitleg dat dit cultuurverschil in opvoeden in deze landen leidt tot sociale ongelijkheid tussen mannen en vrouwen, met een toepassing van het kernconcept sociale ongelijkheid en daarover informatie uit tekst 3 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- De cultuur van opvoeden verschilt tussen Nederland en Frankrijk. In Nederland heerst de norm dat het uitbesteden van zorg voor kinderen niet goed is. Nederlandse kinderen gaan doorgaans niet meer dan twee dagen per week naar de crèche (r. 19-23). Terwijl het in Frankrijk de norm is om kinderen vijf dagen per week naar de crèche te laten gaan (r. 13-15) 1
- Dat de zorg voor kinderen in Nederland veel minder wordt uitbesteed dan in Frankrijk, maakt dat in Nederland met name vrouwen deeltijdwerken. Dit zorgt in Nederland voor een grotere sociale ongelijkheid tussen vrouwen en mannen dan in Frankrijk. Door deeltijdwerken lopen Nederlandse vrouwen carrièrekansen mis. Met 19% vrouwen in de top van het Nederlandse bedrijfsleven zitten in Nederland dan ook veel minder vrouwen in de top dan in het Franse bedrijfsleven, waar 40% van de topfuncties door vrouwen wordt bekleed (r. 71-77). Het verschil in het aangeboren kenmerk sekse leidt in Nederland, meer dan in Frankrijk, tot een ongelijke verdeling van hooggewaardeerde zaken, zoals topposities 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

17 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- een uitleg van de normatieve identificatie van Nederlandse ouders, met een toepassing van het begrip normatieve identificatie en een voorbeeld uit tekst 3 van gedeelde normen over kinderopvang 1
- een uitleg dat deze normatieve identificatie bijdraagt aan passieve steun voor het huidige overheidsbeleid voor kinderopvang, met een toepassing van het begrip passieve steun 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- De normatieve identificatie van veel Nederlandse ouders wordt gevormd door normen en opvattingen die in Nederland heersen over wat goed en slecht ouderschap inhoudt. In tekst 3 staat dat het in Nederland van slecht ouderschap getuigt als ouders hun kinderen vijf dagen per week naar de opvang brengen (r. 59-62) 1
- Deze normatieve identificatie houdt kinderopvang voor slechts enkele dagen per week in stand. Daarmee ontbreekt aanleiding voor protest tegen de minder goede pedagogische kwaliteit van de kinderopvang dan in andere Europese landen. In het ontbreken van protest / het stilzwijgend accepteren van regels komt passieve steun voor het overheidsbeleid voor kinderopvang tot uitdrukking 1

18 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- de verantwoordelijke Nederlandse minister 1
- een uitleg dat Nederland het voorstel voor een Europese richtlijn voor de kinderopvang niet hoeft te steunen, met een toepassing van het begrip soevereiniteit 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Bij de behandeling van dit voorstel neemt de Nederlandse minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid plaats in de Raad van de Europese Unie 1
- Nederland hoeft een Europese richtlijn voor de kinderopvang niet te steunen. Nederland kan namelijk autonoom beslissen over de wet- en regelgeving rondom kinderopvang. Nederland is daarvoor niet ondergeschikt aan andere EU-landen en hoeft op dit terrein geen soevereiniteit in te leveren aan de EU 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 3 Meisjes in sub-Sahara-Afrika

19 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- het VN-samenwerkingsgebied: mensenrechten 1
- een uitleg dat het onderzoek een cognitieve machtsbron is, met een toepassing van het begrip cognitieve machtsbron 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Het onderzoeksrapport van de VN valt onder het samenwerkingsgebied mensenrechten, namelijk het bevorderen van rechten van meisjes en vrouwen 1
- Het onderzoeksrapport is een cognitieve machtsbron van de VN. Daarin staat waardevolle kennis, waarmee zij druk kunnen uitoefenen op met name de VN-lidstaten in sub-Sahara-Afrika om de positie van meisjes en vrouwen te verbeteren 1

20 maximumscore 2

een juist antwoord bevat

- een uitleg dat de gegeven hypothese geformuleerd is vanuit het conflict-paradigma, met een toepassing van een kenmerk van het conflict-paradigma 1
- een uitleg dat de hypothese beter getoetst kan worden met een enquête dan met een observatie, met een verschil tussen beide onderzoeksmethodes 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Deze hypothese legt een relatie tussen onderwijs en economische ongelijkheid tussen meisjes en jongens. Ongelijkheid berust volgens het conflict-paradigma op machtsverschillen die het gevolg zijn van verschillen in de mate van beschikking hebben tot hulpbronnen, namelijk het volgen van onderwijs. Dus is de hypothese geformuleerd vanuit het conflict-paradigma 1
- Met enquêteren kan de onderzoeker respondenten direct naar het aantal jaren gevolgd onderwijs en het inkomen vragen. Met observeren kunnen deze gegevens minder gemakkelijk verkregen worden, omdat de onderzoeker deze gegevens niet goed aan de buitenkant kan waarnemen. Dus kan de hypothese beter getoetst worden met een enquête dan met een observatie 1

Vraag	Antwoord	Scores
21	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> • Het gemiddeld aantal jaren dat meisjes in sub-Sahara-Afrika naar school gaan is de onafhankelijke variabele. Het aantal/percentage meisjes in sub-Sahara-Afrika dat als tiener zwanger raakt is de afhankelijke variabele 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Hoe langer meisjes in Sub-Sahara-Afrika naar school gaan, des te kleiner de kans is dat zij als tiener zwanger zullen worden 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Het verband in figuur 2 is niet weergegeven als een correlatie, waarmee slechts aangegeven wordt dat beide variabelen samenhangen. Het verband in figuur 2 is weergegeven als een causaal verband, omdat 'naar school gaan' als oorzaak wordt weergegeven 	1
22	maximumscore 3	
	een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg dat zwangerschap en een gebrek aan economisch kapitaal kan leiden tot stoppen met school, met informatie uit tekst 4 over economisch kapitaal 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg dat stoppen met school invloed kan hebben op cultureel of sociaal kapitaal 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg dat de hoeveelheid cultureel of sociaal kapitaal invloed heeft op de sociale mobiliteit van zwangere meisjes, met een toepassing van het begrip sociale mobiliteit 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Meisjes die op school zitten en zwanger raken stoppen met school omdat Keniaanse families onvoldoende economisch kapitaal hebben. Zij zijn te arm voor het opbrengen van zowel het levensonderhoud van een baby als schoolgeld (r. 6-9) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Doordat de meisjes niet op school zitten, zullen zij geen kennis en dus geen cultureel kapitaal kunnen verwerven 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Door een gebrek aan cultureel kapitaal zullen deze meisjes geen hogere sociale positie kunnen bemachtigen. Zij zullen niet kunnen stijgen op de maatschappelijke ladder 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

23 maximumscore 1

een juist antwoord bevat:

een uitleg dat voor zwangere meisjes in Tanzania het verlaten van school een vorm van positietoewijzing is, met gebruik van een verschil tussen positieverwerving en positietoewijzing en een voorbeeld uit tekst 4 van positietoewijzing

voorbeeld van een juist antwoord:

Voor zwangere meisjes in Tanzania is het verlaten van school een vorm van positietoewijzing, omdat de oorzaken niet bij henzelf, maar buiten hen ligt. Dat zij niet naar school gaan, komt niet door henzelf, maar door de president. Dit wordt hen namelijk opgelegd door de president van Tanzania (r. 17-21).

24 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- een uitleg op welke manier het verschil in behandeling beschreven kan worden vanuit het sociaalconstructivisme-paradigma, met een toepassing van een kenmerk van het sociaalconstructivisme-paradigma 1
- voor elk van beide landen een voorbeeld uit tekst 4 van een geconstrueerd beeld van zwangere meisjes 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Het verschil in behandeling van zwangere meisjes tussen beide landen kan beschreven worden vanuit het sociaalconstructivisme-paradigma als een verschil in de maatschappelijke betekenis van zwangere meisjes 1
- In Kenia wordt positiever naar zwangere meisjes gekeken dan in Tanzania. In tekst 4 staat dat in Kenia zwangere meisjes door de overheid gezien worden als mensen die geholpen moeten worden (r. 13-14), terwijl in Tanzania zwangere meisjes door de president worden gezien als mensen die uitgesloten moeten worden (r. 19-22) 1

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 24 juni.

6 Bronvermeldingen

- tekst 1 Heemskerk, M. (2009.) Kleinschalige goudwinning in Suriname, Een overzicht van sociaaleconomische, politieke, en milieu-aspecten. Amsterdam: Centrum voor Studie en Documentatie van Latijns Amerika (CEDLA), p.21-22
- tekst 2 Saskia Berends, Goudsector belooft zich te gedragen, Trouw, 20 juni 2017
- figuur 1 A. Merens & F. Bucx. (2018.) Werken aan de start. Jonge vrouwen en mannen op de arbeidsmarkt. Den Haag: SCP, p.84
- tabel 1 <http://christopherliechty.com/culture-map/full/>, geraadpleegd 5 april 2018
- tekst 3 Anne Dohmen, NRC Handelsblad, 20 oktober 2017
- figuur 2 Seada Nourhussen, Langer naar school? Minder kans op tienerzwangerschap, Trouw, 20 oktober 2017
- tekst 4 Ilona Eveleens, Racheal is moeder én terug in de klas. Belang van onderwijs VN-rapport, Trouw, 20 oktober 2017